

Op onze antikapitalistische lenteschool sprak Lot Van Baaren, bestuurslid van de Nederlandse vakbond ABVAKABO-FNV en werkzaam in de zorgsector. Onderstaande inleiding werd in Terneuzen door Petra van Ham gegeven voor de afdeling Zeeuws-Vlaanderen Abvakabo FNV op 12 april 2013. Petra van Ham is werkzaam in een verzorgingshuis te Delft en lid van actiegroep voor de (thuis)zorg in Rotterdam. Laten we eens over de grens kijken...

Inleiding over achtergronden bezuinigingswoede op gezondheidszorg

“We spreken vanavond over de achtergronden van de bezuinigingswoede op de gezondheidszorg door de regering Rutte II. Allereerst moeten we de vraag beantwoorden waarom de regering eigenlijk wil bezuinigen. We zitten in een crisis, zeggen ze dan en die moeten we met z'n allen oplossen. Even de schouders eronder en dan zijn we er weer. Maar klopt dit wel?

Want mensen krijgen ook steeds meer het gevoel dat er iets fundamenteel mis is in de maatschappij. Waarom moeten we steeds harder, langer en flexibeler werken en zien we daar steeds minder voor terug? Waarom moeten in het gezin twee mensen werken en soms in meerdere banen om het hoofd boven water te houden, terwijl eerst één gezinsinkomen volstond? Waarom kan het kleinste probleem in de maatschappij niet opgelost worden, zoals voldoende handen aan het bed in verzorgings- en verpleeghuizen, terwijl de banken in een weekend wel 85 miljard toegeschoven krijgen om overeind gehouden te worden en nog eens 200 miljard aan garanties en miljarden voor de ECB om gratis leningen te verstrekken aan verschillende banken, financiële instellingen en grote bedrijven in Europa? Dat roept de vraag op: wie maakt hier eigenlijk de dienst uit?

Overproductiecrisis

In de huidige fase van het kapitalisme zijn het de banken en grote bedrijven die de dienst uitmaken in de maatschappij. Hun macht is internationaal en reikt inmiddels verder dan die van nationale regeringen. Daarmee leggen ze aan regeringen hun programma en hun voorwaarden op.

Het hoogste doel van banken en grote bedrijven is maximale winst maken. Dat doen ze aan de ene kant door de uitbuiting van de gewone werkende mensen zoveel mogelijk te vergroten. Door de lonen te verlagen, vaste contracten om te zetten in flexibele contracten, de werkdruk te verhogen, de pensioenleeftijd te verhogen, lage jeugdlonen toe te passen, enzovoort. Maar de verhoging van hun winsten betekent ook een verarming van de werkende bevolking. We kunnen de producten die we zelf hebben gemaakt en wel nodig hebben niet meer kopen en er ontstaat een

overproductiecrisis. In de huidige fase van het kapitalisme volgen deze crises elkaar steeds sneller op en worden ze ook steeds dieper. Door enorm te speculeren hebben de banken hun winsten nog vergroot en de crisis uitgesteld, maar daardoor is die nu nog dieper en langduriger. Crises volgen elkaar in de huidige fase van het kapitalisme steeds sneller op en we bevinden ons inmiddels in de diepste en langdurigste crisis sinds zijn bestaan.

Het is Zij of Wij

De banken en grote bedrijven zijn overeind gehouden met geld uit de staatskas. Nu probeert de regering dat geld weer bij de werkende bevolking vandaan te halen. Ze probeert ons hún crisis te laten betalen. Dat doet de regering door te proberen bezuinigingen door te voeren. Het gaat hier om ongekend grote bedragen, inmiddels 51 miljard. Om dat door te voeren wordt de hele maatschappij gesloopt. Ieder van ons heeft daar inmiddels mee te maken. Buurthuizen en zwembaden dicht, ontslagen bij gemeenten, sluiten van musea en andere culturele instellingen, enzovoort, enzovoort.

Op de gezondheidszorg wil deze regering 5,7 miljard bezuinigen. Maar ze probeert niet alleen deze enorme bezuinigingen door te voeren, maar tegelijk ook sectoren open te breken voor winstmakerij. In opdracht van banken en grote bedrijven, zoals verzekeringsmaatschappijen, wordt van de gezondheidszorg een winstfabriek gemaakt. Daarom is de zorgverzekering geprivatiseerd en betalen we inmiddels drie tot vijf maal zoveel voor onze zorgkosten, terwijl het verzekerde pakket alsmaar kleiner wordt. Daarom doen bedrijven als Philips en de farmaceutische industrie er alles aan om hun producten tegen woekerprijzen te slijten.

Daarom mogen ziekenhuizen vanaf 2013 winst maken en bepaalt je verzekering steeds meer naar welke dokter of ziekenhuis je moet gaan. Daardoor worden ziekenhuizen gesloten en schieten de privéklinieken als paddenstoelen uit de grond. Daarom mogen ziekenhuizen niet meer alle specialismen doen en worden Eerste Hulpdiensten gesloten. Bij de ambulancediensten hetzelfde gedonder.

Winstmakerij leidt tot hogere werkdruk en langere aanrijdtijden. Daarom wil de regering verzorgingshuizen sluiten voor gewone werkende mensen en worden er tegelijkertijd meer particuliere huizen opgericht voor wie het kan betalen. Zo wordt de maatschappij gesloopt en verdwijnen noodzakelijke en nuttige voorzieningen die door de mensen zelf tot stand zijn gebracht.

Daarom klopt het verhaaltje niet dat we met z'n allen de crisis moeten oplossen, dat we even samen de schouders eronder moeten zetten en dat dan het zoet komt. Met de manier waarop deze regering de crisis op onze rug probeert af te wentelen, wordt een nieuwe en nog diepere crisis voorbereid. Het is daarom dat we zeggen "Het is Zij of Wij".

Wij gaan deze crisis niet betalen. Maar het is ook daarom dat we moeten bedenken of het niet anders kan. Of deze maatschappij niet afgelost moet worden door het echte socialisme, waarin crises tot het verleden behoren en de productie planmatig kan groeien op een manier waarbij de behoeften van de gewone mensen voorop staan.

Wij zijn de Thuiszorg

De vrouwen van de thuiszorg hebben als één van de eersten aan den lijve gevoeld hoe de regering nieuwe sectoren openbreekt om winstmakerij mogelijk te maken. Met de komst van de aanbestedingswet in 2006 verdwenen hun lonen en arbeidsvoorwaarden als sneeuw voor de zon. Bij iedere aanbesteding weer minder loon en minder vast werk.

Maar twee jaar geleden zijn ze dapper de strijd aangegaan. In Haarlem werd het actiecomité Wij zijn de Thuiszorg opgericht en voerden de vrouwen tien stakingen door tegen een loonsverlaging van meer dan 20 procent. Ze organiseerden de steun van de bevolking door handtekeningenacties en een tentenkamp voor het stadhuis. Inmiddels zijn er al achttien groepen van Wij zijn de Thuiszorg.

Zelf steun ik de groep vrouwen in Rotterdam die al een jaar lang volhardend strijden voor hun loon en zeshonderd banen. Ze hebben vier keer gestaakt, braken in bij gemeenteraadsvergaderingen, gingen met cliënten naar de wethouder, organiseerden een solidariteitsmars om de steun van de bevolking in Rotterdam te mobiliseren en hielden voet bij stuk bij iedere poging van bazen, wethouders en vakbondsbestuur om hen te laten afschepen met een slecht akkoord. Nu worden alle zorgbedrijven die de aanbestedingen hebben gewonnen, bestookt met hun aanwezigheid om die bedrijven te dwingen de vrouwen over te nemen met dezelfde lonen en arbeidsvoorwaarden. Inmiddels zijn ze daardoor ook al twee keer massaal naar de rechter gegaan. Zij voeren een voorbeeldige strijd. Het echte vakbondswerk.

Mijn collega is vrouw van het eerste uur bij de groep in Schiedam en Rijnmond, ook daar werden een actiebijeenkomst en manifestaties georganiseerd. Ze weigerde akkoord te gaan met 20 procent loonsverlaging en is nu ontslagen, maar haar strijd gaat door. Om opnieuw aangenomen te worden en tegen de plannen van de regering om 75 procent te korten op de huishoudelijke verzorging waardoor 100.000 mensen op straat komen te staan. Maar zij en anderen houden het niet bij de thuiszorg. Bij de grote actie op 6 april in Den Haag werd veel gehoord dat de strijd zich moet verbreden naar andere sectoren in de zorg en daarbuiten. Ook velen van jullie zijn steeds in grote getale naar landelijke acties gegaan en hebben een demonstratie georganiseerd voor de thuiszorg en daarbij ook de situatie van de verzorgingshuizen en anderen betrokken.

Misstanden

In de verpleeg- en verzorgingshuizen wordt al een jaar gestreden tegen misstanden, flexibilisering en meer handen aan het bed. Landelijke acties werden gevoerd, maar vooral ook in verpleeghuizen in Den Haag, Arnhem en nu in Amsterdam. De collega's krijgen te maken met een enorme intimidatie, maar vooral bij Amsta in Amsterdam zetten ze dapper door. Met een bezetting op 2 februari, werkonderbrekingen, een protestmars een sit-in bij het stadhuis en een glazen huis vlak voor de instelling, waar de bevolking steun kan betuigen.

Maar er is meer aan de hand, want de regering wil de verzorgingshuizen en instellingen voor gehandicapten sluiten. Nu al mogen de mensen met Zorgzwaartepakket (ZZP) 1 en 2 niet meer in een instelling worden opgenomen. Vanaf 2013 zou dat ook moeten gelden voor ZZP 3, de dagopvang en de kortdurende opvang en vanaf 2016 voor ZZP 4. Dat betekent het einde van verzorgingshuizen en veel instellingen voor gehandicapten. De hele voorziening verdwijnt net als de huishoudelijke verzorging uit de AWBZ en is daarmee geen recht meer, maar een voorziening die door de gemeenten voor veel minder geld naar eigen inzicht kan worden ingevuld. Wat je daarvan kan verwachten, zien we nu al bij de thuiszorg. Daarom moeten we ons aansluiten bij elkaar.

Offensieve eisen

Hoe gaan we dat doen? Mijn collega's zijn heel blij dat ik hier mag spreken. Zij zijn in gespannen verwachting, want ze willen graag samen actievoeren tegen de plannen met de collega's uit het hele land. Hoe we dat aan moeten pakken? We gaan de zaak bespreken zoals we vandaag doen. Denk niet: 'ik betaal mijn vakbondscontributie, dus mijn bondsbestuurder moet het doen'. Denk ook niet dat je de zaak kan overlaten aan een lid van de ondernemingsraad, de gemeenteraad of de Tweede Kamer.

Op de eerste plaats hebben deze mensen niet de macht die de massa wel heeft. De gewone werkende mensen hebben werkelijk wat in te brengen, omdat de maatschappij functioneert door hun arbeid. Op de tweede plaats zitten deze functionarissen vol met mensen die de strijd meer kwaad dan goed doen. De heersers zien graag dat de onvrede wordt gekanaliseerd naar machteloos protest en daarmee bedienen ze zich vaak van bondsbestuurders en politici die meer aan hun eigen belangen denken dan aan de belangen van de massa. De massa's zijn de ware helden. Wie iets wil veranderen die zal zich tot de massa van de gewone mensen moeten richten.

We moeten offensieve eisen stellen gebaseerd op onze eigen belangen en die van onze cliënten en bewoners.

Wij zijn de deskundigen Wij weten wat er nodig is voor een goede gezondheidszorg. Minder bureaucratie en gratis zorg, geen bonussen, maar banen. Mensen zolang mogelijk in de maatschappij betrekken. Voor iedereen een zinvol en menswaardig bestaan, enzovoort. Alleen houden wat je hebt en de scherpe kantjes van de plannen afvlijen, is niet genoeg. Dat is polderpolitiek, waarmee de belangen van de gewone mensen niet zijn gediend en de jeugd van haar toekomst wordt beroofd. Alleen met offensieve eisen kan een brede en strijdbare eenheid tot stand komen. Defensieve eisen, dat is de armoede onder elkaar verdelen en onderlinge tegenstellingen aanwakkeren. Met offensieve eisen kan het initiatief worden gegrepen.

Zelfstandige organisatie

Bij elkaar gaan zitten, de situatie analyseren en vaststellen welke eisen een echte oplossing mogelijk maken, dat is al een begin van organisatie. Maar om de strijd te voeren, zijn democratische, zelfstandige organisaties nodig. Overal zijn polderfiguren, burgerlijke politici en andere raadgevers paraat om de strijd in te dammen tot eisen en actievormen die voor de grote concerns en hun regering onschadelijk zijn. Om daaraan tegenwicht te bieden is directe democratie nodig.

Directe democratie, dat is: de woordvoerders en leiding kiezen en weer af kunnen zetten, als ze de verkeerde kant opgaan. Dat is: belangrijke beslissingen na discussie samen nemen en dat is: zoveel mogelijk mensen een actieve rol laten vervullen. Democratie betekent ook dat er voor fascistische plaatsen geen plaats is. Zelfstandig betekent dat de organisatie niet afhankelijk is van bepaalde personen, instellingen of organisaties. Dan kan het moeilijk worden de juiste beslissingen te nemen. Beslissingen mogen niet met afhankelijkheid van één of andere club worden belast. Geen financiële afhankelijkheid.

Geen praat- maar actieclub

Als we offensieve eisen willen realiseren, gebaseerd op onze belangen en die van onze cliënten, kunnen we ons niet met overleg en onderhandelingen tevreden stellen. We moeten dan serieuze druk uitoefenen. Dat betekent in elke situatie een geschikte actie bedenken. Acties om mensen enthousiast te maken, acties om de publieke opinie te bereiken, acties om de grote concerns in hun economische en politieke belangen te raken.

Acties moeten zich ontwikkelen van eenvoudig en beperkt, bijvoorbeeld een handtekeningenactie of een spandoek ophangen, naar complex en massaal, zoals landelijke demonstraties en stakingen. Met een paar mensen die de onvrede goed verwoorden, is al een hoop te bereiken. Wat moeilijk lijkt als je je afzijdig houdt, is in de praktijk vaak eenvoudig en voor de hand liggend.

Leg verbanden met anderen

Omdat iedereen door de bezuinigingen in de gezondheidszorg getroffen wordt, ligt het voor de hand dat we zoveel mogelijk verbanden leggen met anderen. De comités Wij zijn de Thuiszorg met elkaar, maar ook met de rest van de zorg, zoals de mensen bij Amsta en andere verpleeg- en verzorgingshuizen, instellingen voor gehandicapten en de mensen die gebruik maken van zorgvoorzieningen.

Zolang we apart blijven, verzwakt dat onze kracht. Als we onze krachten bundelen, kan het aantal mensen op de volgende landelijke demonstratie op 8 juni verveelvoudigen. Wij hebben een bijeenkomst belegd in het verzorgingshuis waar ik werk. We hebben besloten een actiecomité op te richten tegen de sluiting van verzorgingshuizen en instellingen voor gehandicapten. We zullen proberen daarbij de bovenstaande principes toe te passen. We roepen iedereen die we kennen in andere instellingen en stichtingen op om ook te komen.

Wanneer we ons zelfstandig organiseren voor offensieve eisen hebben we een wereld te winnen. Hartelijk dank voor jullie aandacht!"

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op [Solidariteit](#)